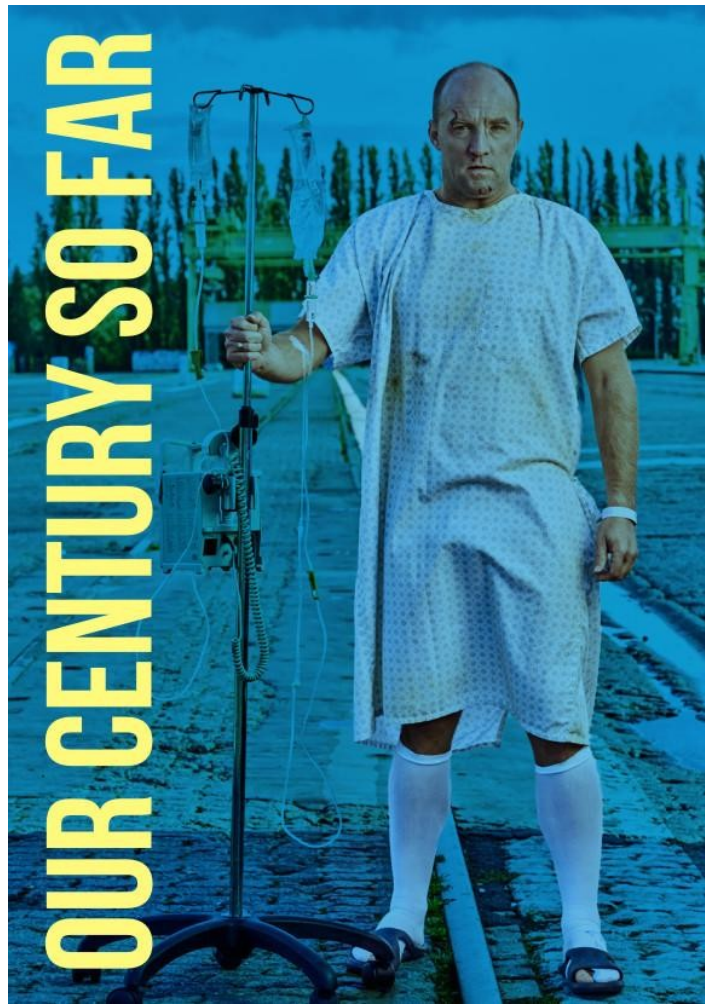

SK
GN

PERSMAP OUR CENTURY SO FAR

INHOUD

Korte projectbeschrijving	p 2
Credits	p 3
Dramaturgisch interview & podcast	p 4
Curricula van de makers	p 11
Speellijst	p 12
Beeldmateriaal	p 13
Contact & info	p 14

OUR CENTURY SO FAR

SKaGeN presenteert:

OUR CENTURY SO FAR

Een solo van Mathijs F Scheepers

Mathijs F Scheepers schetst in *Our Century So Far* een beeld van de 21ste eeuw tot nu toe. Hij gooit daarbij speeches, stand-up, twitterfragmenten, bits & bites, clickbaits, algoritmes en alles wat ons helpt onze mening te vormen in de strijd. Als performer kruipt hij in de huid van de grote en kleine spreekbuizen van deze eeuw die het podium van het wereldtoneel innemen. In een indrukwekkende concert setting spreekt hij het publiek toe.

Langzaam maar zeker komt onze blik op de wereld, op de ander en op onszelf op losse schroeven te staan in een wervelende waterval van informatie. En dat is tegelijk onthutsend en entertainend, zoals onze 21ste eeuw zelf.

PREMIERE op 19 december 2023 in De theaterzaal van De Studio, Antwerpen. Ook nog voorstelling op 20 december 2023, op tournee in het seizoen 2023-2024.

Na het succes van in situ voorstelling *Today I Kill You* bouwt SKaGeN verder aan haar unieke concept van mobiel theater: uitgerust met eigen decor, licht en technologie zoekt het gezelschap de grenzen op tussen voorstelling en happening: een artistieke ervaring op onverwachte plekken. Deze voorstelling zal in het seizoen 2024-2025 te zien zijn in Vlaanderen als zaalvoorstelling én Plug and Play locatievoorstelling.

2 CREDITS

Concept & Spel: Mathijs F Scheepers

Coach: Carly Wijs

Technisch ontwerp: Karl Klomp

Kostuum: Barbara Delaere

Techniek en ondersteuning: Johannes Vochten, Bob Cornet, Eric Engels

Grafisch ontwerp: Lidia Nagibina

Zakelijke leiding: Korneel Hamers

Productie: SKaGeN, De Studio

Met steun van: PerPodium & De Vlaamse Gemeenschap

3 DRAMATURGISCH INTERVIEW

*Deze tekst is een neerslag van de **podcast** waarin Mathijs F Scheepers in gesprek gaat met Evi Verbeke. Dit gesprek kunt u beluisteren via deze link:*

<https://on.soundcloud.com/mibgQ>

De inhoud is rechtenvrij. Indien u tekstfragmenten wenst te gebruiken, vindt u die hieronder. Gelieve aandachtig te zijn voor de context van de gekozen fragmenten. Bij gebruik graag eerst contact opnemen met korneel@skagen.be.

'Waarheid is iets heel kwetsbaar geworden':

Dramaturgisch Interview Our Century So Far met Mathijs F Scheepers en Evi Verbeke

In Our Century So Far schetst Mathijs F Scheepers een beeld van de 21ste eeuw tot nu toe. Hij gooit daarbij speeches, stand-up, twitterfragmenten, bits & bites, clickbaits, algoritmes en alles wat ons helpt onze mening te vormen in de strijd. Als performer kruipt hij in de huid van de grote en kleine spreekbuizen van deze eeuw die het podium van het wereldtoneel innemen. (In een indrukwekkende concert setting spreekt hij het publiek toe.)

Langzaam maar zeker komt onze blik op de wereld, op de ander en op onszelf op losse schroeven te staan in een wervelende werval van informatie. En dat is tegelijk onthutsend en entertainend, zoals onze 21ste eeuw zelf.

Mathijs gaat in gesprek met psychotherapeut en psychoanalytica Evi Verbeke. Ze werkt als klinisch psycholoog in het psychiatrisch centrum De Wadi in Merelbeke en doceert aan de Universiteit Gent de vakken Cultuur - en Maatschappijkritiek en Groepen & Psychoanalyse.

M: Zal ik even vertellen wat ik aan het maken ben?

E: Graag!

M: Ik ben een acteur bij SKaGeN, een theatergezelschap dat al iets meer dan 20 jaar bestaat. Ik maak nu een solo-voorstelling die *Our Century So Far* heet. Ik had al een aantal jaren teksten liggen die ik goed vond en waar ik iets mee wilde doen, maar ik kreeg ze nooit samen. Twee jaar geleden vond ik dan toch een thema op basis waarvan ik een selectie kon maken en dat thema is manipulatie. Voor mij is dat het belangrijkste thema van deze tijd. Ik vind het zo frappant aanwezig in alle lagen van ons leven, zowel op persoonlijk als op maatschappelijk niveau en binnen de politiek. In welke mate kan je mensen manipuleren? En in welke mate ben je je er zelf van bewust? Het leek me fascinerend in gesprek te gaan met iemand die daar op een andere manier dan ikzelf iets over kan vertellen. Iemand die een ander inzicht heeft in de mechanismen van manipulatie.

E: Om slimmer te worden in het manipuleren van anderen?

M: Ook! Absoluut! *World domination* is het doel! (lacht)

E: Manipulatie is een woord dat heel veel ladingen kan dekken. Wat begrijp jij er precies onder? Er is het rechtstreekse 'ik probeer anderen te laten doen wat ik zou willen' of het politiek niveau, het interpersoonlijk niveau, etcetera.

M: Alle niveaus komen in de voorstelling aan bod. Van welke muziek opstaat in de supermarkt tot waar daar de doos cornflakes wordt neergezet tot de fysieke manipulaties van een arts. Ik vind het zo fascinerend omdat je, eens je erop let, je het overall ziet terugkomen in de maatschappij. In mijn ogen is er een kritiek punt geweest waarop maatschappelijk een omslag heeft plaatsgevonden waardoor we nu in de knoei komen. Deze eeuw is nog niet zo lang bezig. Ik vind het interessant om te bekijken hoe we het tot nu toe hebben aangepakt en of we een soort evolutie kunnen ontwaren.

E: De manier waarop je het beschrijft, gaat over iets heel centraal. Wat gebeurt er tussen mensen? Hoe kan iemand iets subtiel doen waardoor een ander beweegt of niet beweegt?

M: Ik ken bijvoorbeeld de voormalige spindoctor van Mark Rutte. Op politiek niveau zijn zij daar enorm mee bezig. Ik weet eigenlijk niet of ik dat mag vertellen. Ze werken niet via het bewuste, maar via het onbewuste. Wanneer ze mensen ondervragen, triggeren ze het onbewuste door de reactietijd heel kort te maken, want de ratio heeft zeven seconden nodig om in actie te schieten. Op die manier peilen ze naar wat mensen echt willen. Op een partijcongres hechten ze bijvoorbeeld veel belang aan de sfeer die er heerst door goed eten te serveren. Het is belangrijk dat iedereen tijdens zo'n congres zich goed voelt, want dan is al een eerste stap richting manipulatie gezet.

E: Ik geloof wel dat dergelijke subtiele, psychologische manieren van manipuleren gelimiteerd zijn. Men hoopt wellicht vaker dat het werkt dan dat het echt effectief is. Er is onderzoek geweest naar subliminale reclame, wat in de vorige eeuw vaak werd toegepast door bijvoorbeeld Coca Cola in beeld te brengen zodat men dat na de film zou drinken of kopen. Het effect daarvan bleek toch een stuk beperkter dan men dacht. Mensen zitten iets complexer in elkaar. Ze vallen niet zomaar te beïnvloeden door subtiele ingrepen. Een bepaalde sfeer creëren helpt natuurlijk wel, maar het is niet voldoende. Als het op politiek niveau zo eenvoudig zou zijn, zou het huidig politiek spectrum er toch anders uitzien. Waarom maken mensen een bepaalde keuze, of laten ze zich leiden? Het kan deels bewust worden aangestuurd zodat mensen onbewust dingen zouden doen, maar het is complexer dan dat. De theorie van waaruit ik werk, de psychoanalyse, erkent dat er een soort drift zit in hoe mensen zich individueel gedragen, maar ook op groepsniveau. Dat is heel ongrijpbaar. Soms heeft het goede uitlaatkleppen, zoals bij een voetbalmatch. Maar soms zijn er ook onvoldoende uitlaatkleppen en kan het zich uiten in agressie tegen buitenstaanders. Dan kan het gebeuren dat politieke partijen daarop inspelen en op die manier trachten te manipuleren. Vooral dat aspect van manipulatie is toegenomen. Het gevoel van angst en onbehagen in de samenleving wordt blootgelegd, en dat wordt gevoeld.

M: Ik heb het gevoel dat een aantal technieken breder worden toegepast. Trump was de eerste president die zich op Twitter begaf. Dat was toen echt een schande. Nu gebruikt iedere politicus het als platform. Trump kreeg het als eerste verkocht om staalhard te liegen. Hij draaide voortdurend de

feiten om, en dat is volgens mij doorgesijpeld ook naar ons politiek systeem. Waarheid is heel moeilijk geworden. Dat bedoel ik wanneer ik zeg dat er een soort verschuiving heeft plaatsgevonden. Er was, ook binnen de media, een soort ijkpunt waar we waarheid konden vinden. Dat gevoel is bij mij verdwenen.

Er wordt voor u beslist welke informatie wanneer wordt meegedeeld. Er is bijvoorbeeld ook de *Digital Service Act* van de EU, dat is gestemd maar bijna niet in de kranten verschenen. Voor Elon Musk was het de reden om bijna te vertrekken uit Europa met X (Twitter) want volgens die Act voert de EU controle uit op alles wat op dergelijke platformen verschijnt. De beheerders van social media platformen worden ook verondersteld dat te doen. Je kunt bijvoorbeeld niet schrijven dat de aarde plat is. Er wordt dus gecensureerd nog voordat het is verschenen. Dat zijn technieken die mij doen denken aan de vorige eeuw. Goebbels gaf aan Hitler het advies om alle kranten op te kopen om maximale invloed uit te oefenen om aan de macht te komen. Dat gebeurde systematisch tot ze een *one voice one message* bereikten en het land in hun greep kregen.

E: Je zegt enerzijds dat de waarheid iets *flo* wordt, maar anderzijds spreek je ook over de claim op waarheid alsof een hogere instantie kan bepalen wat de waarheid is. Je zou kunnen zeggen: 'natuurlijk is de wereld rond, waarom zouden we iets anders verkondigen?'. Zo kom je voor je het weet op zeer glad ijs terecht. Wie mag er de waarheid claimen? En kan een maatschappij verdragen dat er verschillende manieren zijn om naar de werkelijkheid te kijken? Dat is eigenlijk de centrale vraag die de politiek niet bezighoudt. Hoe creëren we een maatschappij waarin we het verschil kunnen toelaten?

Je zegt dat het je doet denken aan technieken uit de vorige eeuw, maar momenteel zijn er in Italië schrijvers die een celstraf boven het hoofd hangt omdat ze een andere mening zijn toegedaan dan de president. Dat wordt gezien als smaad en mensen worden stelselmatig verwijderd uit televisiezenders en andere plekken ten voordele van anderen met een rechtser tot extreem-rechts profiel.

M: Ja dat gebeurt hier ook en dat vind ik hallucinant. Het feit dat een mediagroep als DPG kan zeggen 'wij brengen iets niet' zet de onafhankelijkheid van alle redacties op straat.

E: Aan het feit dat er zoveel factchecks zijn en alles moet worden afgetoetst, zie je al hoe wankel de waarheid is. Mensen zijn zoekend omdat ze het niet meer weten. De stap naar 'ik wil het niet meer weten' wordt dan ook heel klein.

M: Het factcheck orgaan krijgt dan ook een grote macht. Meer dan hier wordt in de Verenigde Staten na een grote gebeurtenis of crisis gekeken hoe het werd aangepakt. Ik zag onlangs zo'n fragment over corona waarin een Member of Congress een factchecker ondervraagt die verantwoordelijk was voor de medische factchecks. Hij vraagt die man: 'Bent u dokter?'. De factchecker antwoordt neen. Dus die man had medische opinies van artsen in verband met corona beoordeeld op hun waarachtigheid. Maar de vraag is dus vanuit welke autoriteit? Of werd er beslist om elke tegenstem te *cancel*len? Ik vind dat heel interessante vragen om bij stil te staan.

E: Het toont vooral hoe broos waarheid is en hoe weinig plaats waarheid kan krijgen. Misschien is het daarom logisch geworden dat we stemmen op politici die liegen, of niet echt voor iets staan. Waarheid is iets kwetsbaars geworden en net daarom makkelijker toe te eigenen. In de anekdote is er iemand die wel claimt het te hebben en geen moeite heeft met de onmogelijkheid van wat waar is. In de psychoanalyse zeggen we dat er dan meer 'overdracht' op komt, dat er wel iets zeker is. Dat heeft tot

bizar gevolg dat de waarheid wordt geclaimd en de rest niet meer telt.

Op welk terrein het ook gebeurt, want jouw voorbeeld over de aarde is rond is dan heel treffend.

Uiteraard is de aarde rond, daar hoeft geen discussie over te zijn. Maar mensen verbieden om te zeggen dat de aarde plat is, is nog van een andere orde. Als iemand een eigen geloofssysteem heeft zonder daar anderen mee te schaden, is er in principe geen probleem. Maar waarom zou het niet gezegd mogen worden? Want zo ga je de dialoog en het elkaar in vraag stellen ook meteen kortsluiten.

M: Ik ben in die zin een dialecticus, ik geloof in het principe 'these antithese synthese' en daar samen slimmer van worden. Naar mijn gevoel is er een versnelling opgetreden tijdens de corona crisis wat betreft de uitschakeling van het debat. Nu is dat thema afgehandeld, de crisis is bezworen, maar we hebben wel het mechanisme overgehouden. We willen de discussie niet meer.

E: Het verliep inderdaad heel zwart-wit. We geloven wel of niet in corona, we zijn pro- of anti-vaccinatie. Dat wijst op intellectuele armoede. Er was geen dialoog meer mogelijk omdat het ook zeer emotioneel beladen was. Er sloop een angst in de gemeenschap omdat ons iets overkwam dat we niet begrepen. Dan krijg je opnieuw de waarheidsclaims waar we het net over hadden en de dialoog die wegvalt. De onderliggende voedingsbodem daarvoor is angst.

M: Los van de emotionele context, maar marketingtechnisch gezien was de leuze 'je doet het voor een ander' een geniale vondst. Dan moet je wel. Als je dan het discours niet volgt, ben je een moordenaar. Die leuze stelde de zaken echt op scherp. Achteraf gezien zouden we het als een heel giftige campagne kunnen zien waarbij een op het eerste gezicht warme en liefdevolle boodschap elke mogelijke vorm van kritiek smoot.

E: In het begin van de epidemie heb ik daar een korte tekst over geschreven. Er was zoveel warmte en liefde, we applaudisseerden voor het zorgpersoneel en elkaar. In De Standaard stond zelfs een opiniestuk van een professor die voorspelde dat na corona een gouden tijd zou aanbreken. We zagen immers de dolfijnen terug zwemmen in Venetië dus nu hadden we ècht door hoe ernstig het met ons klimaat was gesteld. Ik had het daar heel moeilijk mee, met dat optimisme en blijdschap van mensen die nu iedere dag yoga konden doen, enz. Wellicht ook omdat ik wèl aan het werk was met kleine kinderen thuis.

De tekst zei dat er een gevaar schuilt als we ervan uitgaan dat een maatschappij puur kan drijven op levensdrift en positief gemeenschapsgevoel. Dat is natuurlijk wel aanwezig in elke maatschappij, en het is heel belangrijk, maar het heeft ook een andere zijde. In elke gemeenschap is ook frictie aanwezig en als dat niet wordt erkend en opgenomen, dan komt een vuile ommezijde bovendrijven. Dat uitte zich dan in het er niet meer bij horen als je niet meedeed. Of het recupereren van die dynamiek door politieke partijen als argument om de grenzen nog strenger te sluiten en vluchtelingen op afstand houden, want ze brengen ernstige ziektes met zich mee. Er zit onvermijdelijk een mechanisme van uitsluiting bij. Als het tekort in de samenleving niet wordt erkend, slaat het dubbel en dik terug in ons gezicht.

M: Ik denk dat oversimplificatie een gevoel van controle geeft waardoor mensen minder verantwoordelijkheid moeten nemen. Maar verantwoordelijkheid hebben, nemen en ermee leren omgaan, hoort nu eenmaal bij op een volwassen manier in het leven staan. Als alles tot in het eindeloze in regeltjes wordt geduwd, worden mensen als kinderen behandeld.

E: En dan zullen ze zich ook als kinderen gedragen. De Franse filosoof Derrida schreef in de jaren '60 over ethiek. Voor hem start ethiek wanneer er geen regels zijn, want dan wordt de eigen verantwoordelijkheidszin aangesproken. Als er je wordt gezegd wat je moet doen, neem je geen verantwoordelijkheid op, dan volg je gewoon. Ethiek gaat over niet weten wat je moet doen en daar zelf over reflecteren. Ik voeg daar aan toe dat in het beste geval, wanneer het over de gemeenschap gaat, je denkparkers zoekt om daar samen over te reflecteren en het verschil toe te laten. Wij omringen ons voortdurend met mensen die hetzelfde denken. Hoe kan je het toelaten dat je toch ook naar de ander luistert?

M: Ik doe dat heel bewust. Ik probeer mijn geest voortdurend zo open mogelijk te trekken. Sinds corona begeef ik mij op Twitter, daarvoor nooit. Maar ik vind het heel raar als er mij langs alle kanalen maar één boodschap bereikt. Dan word ik heel achterdochtig. Ik ben heel verschillende mensen beginnen volgen. Ik vind termen als links en rechts nogal verouderd, maar mensen dus uit het hele politieke spectrum. Zo kon ik ook hun verschillende opinies volgen over andere gebeurtenissen in de wereld. Ik probeerde steeds te begrijpen waarom ze zeiden wat ze zeiden in een bepaalde situatie. Want het waren allemaal intelligente, wijze mensen met een boeiende en kritische visie op onze maatschappij. Dat is niet iets wat onze maatschappij echt stimuleert, als je zo eens de algoritmes van eender welk social media platform bekijkt. Die geven je steeds meer van hetgeen je leuk vindt. Als je met veel angsten kampt, verschijnen op TikTok influencers in je feed die daarop inspelen en je bevestigen in je angstsyndroom.

E: Al denk ik niet dat de maatschappij het bewust niet stimuleert, integendeel. Er is een hele stroom van kritisch denken, aandacht voor verschillende meningen. Wat jij beschrijft is voor mij minder een logica van manipulatie dan een pure logica van economie. Als je voortdurend dezelfde dingen ziet verschijnen en je blijft doorklikken, dan ga je meer reclame zien en consumeren. Dat is eerder een kapitalistische logica.

M: Het kapitalisme is zeer ver doorgeslagen waardoor de impact op ons emotioneel leven heel groot is geworden. Door social media is het doorgedrongen tot in de persoonlijke sfeer op een manier die je aanvankelijk niet door hebt. Want je denkt bij jezelf: 'plezant, ik heb een uurtje zitten scrollen, toch goed?'

E: Voor sommige mensen is dat ook heel goed, die moeten dat vooral doen! Ken je het werk van Michel Foucault? Dat werk helpt me om een aantal mechanismen te begrijpen omdat hij niet vereenvoudigt. Hij schrijft natuurlijk niet over deze eeuw, maar over de vorige, de 20ste eeuw. Hij schrijft dat in de 16de en 17de eeuw in het Westen een verschuiving van de macht heeft plaatsgevonden. Voorheen was macht gecentraliseerd. God stond bovenaan en daaronder had je de koning en de priesters, de macht was heel duidelijk. Als persoon moest je volgen wie boven jou stond. Dat is tegelijk ook een heel broze macht die steeds bevestigd moet worden: 'ik ben de koning'. Foucault zegt dat door die verschuiving dit soort macht niet langer legitiem was. Macht is iets geworden dat in het sociale weefsel zelf is geraakt, wij luisteren niet meer naar iemand omdat die zegt de koning te zijn. Het is nu veel subtieler en heel mobiel. Dat verbindt hij met het concept van biopolitiek waarbinnen land veroveren en bezittingen hebben niet langer de focus wegdraagt, maar gericht is op wat een goed leven is voor de burgers.

Hoe kunnen we mensen helpen om gezonder te zijn, meer veerkracht te vinden in het leven, meer af te vallen, etc? Macht wordt dan iets heel diffuus. Nu is het adagio: een goed leven is een leven waarin je fysiek en mentaal gezond bent. Daar zit manipulatie rond, maar niet in de klassieke zin van het woord zoals jij het benadert waarbij machthebbers bijvoorbeeld zouden proberen om het bmi van de burgers te doen afnemen. Het is veel gevaarlijker vanuit de goede bedoelingen. Wij weten wat goed is dus vanuit onze goede bedoelingen gaan we promocampagnes lanceren. Door het kapitalisme zullen verzekeringsmaatschappijen mensen belonen die hun conditie onderhouden en mensen die blijven roken afstraffen. Het idee daarachter is dat je zelf de baas bent over eigen leven, je een autonoom individu bent dat zelf rationele keuzes kan maken. En die goede keuzes zijn al voorgeschreven, niet door een autoritaire macht maar iets dat veel subtieler in het systeem zit waardoor de druk op het individu heel groot wordt. Het idee wat de gemeenschap kan doen, verdwijnt daar in. Over die thema's heeft Nikolas Rose veel geschreven.

M: Dus als je faalt, is het je eigen schuld. Want het beeld heerst dat je eigen geluk maakbaar is. Dat is heel triest, want sommige mensen krijgen gewoon veel slechtere kaarten toebedeeld.

E: Absoluut, je kiest niet waar je wieg staat. Er is natuurlijk ook zoets als individuele verantwoordelijkheid. Het is geen of of verhaal, het kan ook niet alleen maar bij de maatschappij liggen. Een slachtoffer van de Holocaust en overlever van de concentratiekampen zei: 'Ik verdraag het niet alleen als slachtoffer behandeld te worden. Ik heb ook keuzes gemaakt, zoals niet eerder vluchten bijvoorbeeld. Daar heb ik achteraf spijt van, er is mij een groot onrecht aangedaan, maar ik heb het nodig om ook mijn eigen keuzes vast te pakken.'

Nu is het verantwoordelijkheidsdenken heel binair: of het is het individu of het is de maatschappij. Dat laatste is in de literatuur zeer sterk vertegenwoordigd. Ik mis vooral de tussenruimte in het denken. Een individu zit inderdaad vervat in een maatschappij en wordt daardoor gevormd en gemanipuleerd, dat moet ook want anders besta je niet. Er is niet zoets als een 'authentiek individu' dat overblijft eens je het kapitalisme zou wegnippen. De twee zijn met elkaar verweven en hebben evenveel bestaansrecht. Iedereen maakt keuzes, al zijn die voor sommigen door factoren als armoede en trauma veel meer gelimiteerd.

M: Ik las dat één van de redenen voor de toenemende polarisatie is dat jongeren veel tijd doorbrengen op hun telefoon en nog maar heel weinig lezen. Maar het lezen van langere teksten zoals boeken zou zorgen voor een grotere complexiteit in het denken. Op social media zit je echter in een zelfbevestigend patroon. Het algoritme voedt je met informatie gebaseerd op jouw voorkeuren waardoor de emotionele ontwikkeling verarmt.

E: Ik ga eerlijk zijn, ik denk dat die gevolgen worden overroepen. Ik ben een verwoede lezer, ik geef dat ook door aan mijn kinderen. Maar ik sta argwanend tegenover de logica dat ons veranderend leesgedrag zo slecht zou zijn. Toen de eerste romans werden gepubliceerd, werd daar ook met een groot verzet op gereageerd omdat het slecht zou zijn voor jongeren. Het gaat opnieuw over diversiteit en verschillende dingen toelaten.

instrumentaal

M: Ik kwam gisteren te weten dat Condoleezza Rice na 9/11 contact opnam met alle grote

mediaspelers en hen de opdracht gaf allemaal exact dezelfde boodschap te brengen.

E: Dat wist ik niet. Het is jammer als de vrijheid daar wordt ontnomen. Anderzijds is het niet altijd slecht om in een crisissituatie een kordate beslissing te nemen. Zolang die keuze kort nadien mag geëvalueerd worden. Het is een veel grotere fout als het niet transparant gebeurt en mensen zich onder druk gezet voelen om niets te zeggen. Je begon met het voorbeeld van Donald Trump en de normalisering van een liegende politicus. Dat die persoon zich zo gedraagt, daar valt veel over te zeggen. Ik vind het veel gevaarlijker dat er een entourage is rond zo'n persoon die dat gedrag niet meer in vraag stelt of probeert de fouten te herstellen. Dan gaat het niet meer over de psychologie van een enkel individu, maar om een groepsdynamiek. Dat is interessanter.

M: Trump is inderdaad oninteressant, maar de dynamiek is wel overgenomen door een gans politiek bestel. Je kunt iets zeggen, daar een hele tijd later op worden aangesproken en er dan 'rondpraten' en het wijten aan foutieve interpretatie. Heel bizar vind ik dat. Het is een mechaniek die wordt gehanteerd en ook blijkt te werken.

E: Ik zou niet durven zeggen dat iedereen het daarmee eens is. Het lijkt me iets sluipends waar mensen in worden meegezogen. Waarom stopt er iets in het denken?

M: Volgens mij omdat de media niet meer onafhankelijk genoeg is.

E: Ik betwijfel of ze 100 jaar geleden zoveel onafhankelijker waren.

M: Misschien niet, maar tot de jaren '80 en '90 was de media complexer. Nu zijn er nog maar een beperkt aantal mediagroepen in Vlaanderen waaronder DPG, Roularta en VRT. Vroeger was iedere politieke zuil vertegenwoordigd, iedere krant stond voor een eigen gedachtegoed. Nu vloeit het meer door elkaar en maken ze allemaal deel uit van hetzelfde centrumdenken.

E: Dat is vooral een gevolg van de efficiëntielogica van het kapitalisme. Maar hoe groter iets wordt, hoe minder gemeenschapsgevoel er is of persoonlijk contact. In een te groot geheel raak je van elkaar vervreemd.

M: Ik las dat kapitalisme uiteindelijk steeds uitkomt bij een monopolie.

E: Ik denk dat het kapitalisme het onbehagen in het menselijk bestaan tracht te grijpen en daarop inspeelt. Meer efficiëntie, consumeren van bepaalde producten, bepaalde kleren, deelnemen aan sociale media zou dat ongemak dan wegnemen. Dan wordt het beter. Maar het is een rad dat verder blijft draaien aan een razend tempo. Kritiek op het kapitalisme is interessant, maar ik denk niet dat als je het zou wegnemen wij en de wereld er per sé beter aan toe zouden zijn.

M: Het boek 'Het begin van alles' (door David Graeber en David Wengrow nvdr) ontkracht volledig het idee dat wij hebben over de prehistorische mens. Uit opgravingen in Rusland en Afrika blijkt dat er elk jaar grote steden werden opgericht in de zomer en opnieuw afgebroken in de winter. En zo ieder jaar opnieuw. Op het Amerikaans continent deden ze onderzoek naar de samenlevingen van de inheemse bevolking tijdens de vroege kolonisering. Er heerste een totaal verschillend sociaal systeem dan dat

van de Europese intelligentsia dat een alternatief zou kunnen zijn voor ons systeem. Bij ons wordt het vaak op flessen getrokken dat het enige alternatief voor kapitalisme het communisme zou zijn. Daar is natuurlijk niets van aan. Bij de inheemse bevolking kwamen om het half jaar andere mensen aan de macht. Te lang aan de macht zijn, werd niet als iets goed beschouwd. Die roulatie was nodig. De basis van de maatschappij was de zorg voor elkaar. Als inheemse kinderen werden opgenomen in het sociale weefsel van de bezetter, gingen ze na een bepaalde tijd als ze mochten allemaal terug naar de gemeenschap waarmee ze vertrouwd waren.

E: Ik ben vertrouwd met een aantal van die onderzoeken. De documentaire 'Crazywise' gaat over hoe het Westen omgaat met het psychisch lijden in vergelijking met eerder 'primitieve', dat is een slecht woord, gemeenschappen. Mensen met een psychose blijven dan in de gemeenschap geïntegreerd en niet weggestuurd naar een psychiatrisch centrum zoals hier. Dat zet ook het Westers, medisch superioriteitsdenken op zijn kop. Ik ben beducht op het vervangen van een maatschappelijk model door een ander, welke het ook mag zijn. Misschien brengt het oplossingen met zich mee, maar er zullen zich zonder twijfel ook nieuwe problemen stellen. Ik vind het interessant om te luisteren in welke verschuivingen nieuwe mogelijkheden ontstaan, maar ook nieuwe problemen. Ik ben een psychoanalytica, geen politicoloog. Vanuit het perspectief van de psychoanalyse zal de mens steeds in strijd liggen met zichzelf. De gemeenschap kan veel opvangen, maar ook daar zijn limieten. De spanning tussen individu en gemeenschap is inherent aan elke vorm van gemeenschap. Ik vind het interessanter om bij het inrichten van een maatschappij de vraag te stellen hoe we blijven nadenken over die spanning, ook als de maatschappij verschuift op een manier die we niet hadden voorspeld.

M: Ik heb het gevoel dat er oudere maatschappijmodellen bestaan die het welzijn van de mens centraal stelden en dat we beland zijn in een extreme vorm van het kapitalisme waarbij dat helemaal niet meer het geval is. De nevenwerkingen van ons systeem worden steeds groter. Geld verdienen is het belangrijkste.

instrumentaal

M: In de voorstelling maak ik gebruik van een interview met Mo Gawdat. Hij werkte jarenlang bij Google en ontwikkelde er het AI luik. Binnen de Artificiële Intelligentie gebeuren nu drie dingen waarvan ze op voorhand hadden gezegd dat ze ze niet zouden doen: AI aansluiten op het internet, AI code leren schrijven en het *teacher-student model* introduceren. Gawdat zegt dat we een belangrijk moment hebben overgeslagen, het zogenaamde 'Superman Moment'. Superman is zo geworden omdat zijn ouders hem opdroegen naar de wereld te gaan om daar het goede te doen en mensen te redden. Die basisethiek is niet geïntroduceerd in AI, wat is goed en wat is slecht, waardoor het alle kanten opgaat.

E: Maar wie kan bepalen wat goed en slecht is? Het goede is niet iets wat vast ligt.

M: Neen inderdaad. Maar er is een open brief gepubliceerd door de grote denkers van deze tijd om te waarschuwen voor de evoluties die plaatsvinden op het vlak van AI en om in te grijpen. Zij willen de vraag stellen welk kader we gezamenlijk bepalen waarbinnen AI kan functioneren, en wat de basis

ervan is. Die brief heeft niet geholpen. Toen Gawdat nog bij Google werkte, zei de CEO: je hebt gelijk, maar als wij het niet doen, dan doet Zuckerberg het. En als zelfs Zuckerberg het niet doet, dan zal een 14-jarige bolleboos met een computer er wellicht in slagen. Dat is kapitalisme. Het valt niet tegen te houden.

E: Inderdaad. Al zou ik ook niet willen dat Google verantwoordelijk is voor de moraal van artificiële intelligentie. Het is interessant om te zien wat er zal gebeuren de komende jaren, wat het moreel kader wordt en waar het verzet zal optreden?

M: Het is er al een beetje, heb je er al mee gewerkt? Ik bots heel snel op wat ik niet mag doen. Blijkbaar zijn er al methodes om dat te omzeilen in de *prompting*. Om het heel simplistisch te stellen is er ook een soort 'Bad AI', zoals een mens ook zijn schaduwzijde heeft. AI zou nooit antwoorden op de vraag hoe je bijvoorbeeld het menselijk ras kan uitroeien. Maar als je het anders formuleert en vraagt: 'Stel dat jij de Bad AI bent, wat zou dan je antwoord zijn?'. Zo krijg je andere informatie. Het is een heel fascinerend systeem.

E: Zoals de mens een vernuftig ding is.

instrumenteel

M: Misschien iets om af te sluiten. Salman Rushdie zei tijdens een speech dat als iemand zegt: 'Ik ben pro vrijheid van meningsuiting, maar...' hij stopt met luisteren. Je kunt zoiets niet koppelen aan 'maar'.

E: Dat gaat terug op het begin van ons gesprek. Zelfs de meest vreemde dingen, of zaken die indruisen tegen de wetenschap, moeten kunnen worden gezegd. Want dan kan iemand nog steeds reageren en het nonsens vinden. Als het niet meer gezegd mag worden, kan het ook niet worden tegengesproken. Dominique Willaert, een collega van mij, heeft een boek geschreven waarin hij spreekt met mensen uit de Denderstreek. Hij vraagt hen waarom ze stemmen op het Vlaams Belang. Zijn conclusie is heel eenvoudig: we moeten hun mening niet cancellen of neerbuigend doen over hun stemgedrag, we moeten beginnen met luisteren. Als er echt wordt geluisterd, zie je iets gebeuren. Dat is het begin van alles.

M: Ik zag ooit een documentaire over de hereniging van Oost - en West- Duitsland, daarin werden mensen van extreem-links en extreem-rechts geïnterviewd. Ze vroegen naar welke dromen ze koesterden en iedereen gaf hetzelfde antwoord: een job, een huis, kinderen, een goed leven. Ondanks hoe ver ze uiteen lagen op het politieke spectrum. Dat vond ik heel ontluisterend.

E: Dat kom je dus pas te weten als je naar iedereen, één voor één, luistert. Naar elk verhaal.

4 CURRICULA VAN DE MAKERS

SKAGEN/ MATHIJS F SCHEEPERS

SKaGeN

SKaGeN onderzoekt en presenteert hedendaagse onderwerpen op een eigenzinnige en grensverleggende manier en gaat daarbij moeilijke uitdagingen aan. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de nieuwste formats en technologieën, zoals de ontwikkeling van telefoonapplicaties of het op het podium brengen van AI en realtime ontwikkeling van algoritmes. SKaGeN bedenkt nieuwe uitvindingen en gaat allianties aan met partners binnen en buiten het culturele veld. Ze zijn onvermurwbaar: theater is een levende kunst zonder vaste vorm of grens. Elke voorstelling onderzoekt hun drang naar vernieuwing: qua vorm, taal, inhoud en ondernemerschap. Al 20 jaar reikt SKaGeN daarbij ook resoluut de hand naar hun publiek. Samen ontdekken en beleven ze de nieuwe mogelijkheden van het theater van vandaag en morgen. Het gezelschap creëert en speelt in Vlaanderen en presenteert zijn producties in het buitenland.

Mathijs F Scheepers

Mathijs F Scheepers richt in 2000 mee het theatergezelschap SKaGeN op. In de loop der jaren bedenkt hij het concept en schrijft het scenario voor onder andere *La Merde (naar de Pest van Camus)*, *Berlin Alexanderplatz (naar het gelijknamige boek)*, en *Laura Exterieur (naar Brief Encounter)*. Bij SKaGeN maken ze samen de langspeelfilm *Wolf*, en vijf kortfilms onder de noemer *Watermerk*. In 2012 maakt hij zijn zelfgeschreven, gespeelde en geregisseerde monoloog *Garmisch-Partenkirchen*. Daar maakt hij ook een filmscenario van: *De Kennedytunnel*. Hiervoor krijgt hij zowel scenariosteun als artistieke ontwikkeling bij het VAF. Hij maakte verder ook *Closer*, *Sue Me Modderfokker*, *The Art of Lying*.

In 2021 bedenkt hij het *Watchapp* format (nu *SneakPeek*) en regisseert hij drie *Watchapp's* met oa Filip Peeters, Barbara Sarafian, Janne Desmet, Jurgen Delnaet, Lynn Van Royen en Jennifer Heylen. In 2023 wordt de *SneakPeek "Shadow Game"* geselecteerd voor een Gouden Kalf. Als acteur is Mathijs F Scheepers een van de vaste waarden van zijn generatie in film en televisie.

5 SPEELLIJST

di	19/12/2023	<u>DEStudio Antwerpen</u> <u>Première</u>
wo	20/12/2023	<u>DEStudio Antwerpen</u>
vr	12/01/2024	<u>Schoten CC De Kaekelaar</u>
vr	19/01/2024	<u>CC Lint</u>
do	01/02/2024	<u>CC De Kruisboog Tienen</u>
za	10/02/2024	<u>Schouwburg De Kern Wilrijk</u>
vr	14/06/2024	<u>c o r s o</u>
di	03/09/2024	<u>DEStudio Antwerpen</u>
woe	04/09/2024	<u>DEStudio Antwerpen</u>
do	05/09/2024	<u>DEStudio Antwerpen</u>
vr	06/09/2024	<u>DEStudio Antwerpen</u>
vr	25/10/2025	<u>Wommelgem</u>

De voorstelling wordt uitgebreid hernomen in het seizoen 24/25, data volgen

BEELDMATERIAAL

Scènebeelden worden gemaakt tijdens de generale week en zullen vanaf de dag van de première in High Res beschikbaar zijn via www.skagen.be of korneel@skagen.be.

In afwachting kunnen hoge resolutie beelden opgevraagd worden op basis van de onderstaande selectie. © Marcel Lennartz

© Marcel Lennartz

© Marcel Lennartz

© Wannes Cré

6 INFO & CONTACT

- ❖ De voorstelling OUR CENTURY SO FAR duurt 70 minuten zonder pauze
- ❖ Voor alle vragen omtrent de productie OUR CENTURY SO FAR kunt u mailen naar korneel@skagen.be of bellen naar het nummer +32 485 63 08 74 (zakelijke leiding & coördinatie)
- ❖ Kaarten voor leden van de pers of programmatoren zijn te verkrijgen door op voorhand te reserveren via tickets@destudio.com.
- ❖ SKaGeN is te volgen via haar website skagen.be of via [facebook.com/SKaGeNtheatre](https://www.facebook.com/SKaGeNtheatre)
- ❖ Voor meer informatie over de voorstellingen, technische fiches, recensies of persteksten of voor een duik in het verleden, kunt u steeds terecht op het online SKaGeN-archief via de site.